

Absztrakt

A ma oly divatos generációs logika alapján az X, Y, Z generáció már a bulvárújságok hasábjain is teret kapott. Ám míg az X, Y, Z generációk léte – legalábbis az információszerzési és kommunikációs stratégiákbéli különbözőség okán – igazolható, az ennek alapján megalkotott Alfa generáció esete már korántsem ilyen. A cikkben bemutatásra kerül a generációs logika háttere, illetve információs társadalmi értelmezése, valamint megvizsgáljuk az Alfa generáció ilyen logikába illesztésének lehetőségét, kimutatva, hogy annak tudományos háttere nem létezik. Ugyancsak áttekintjük az Alfa generáció fogalmának magyarországi fogadtatását, különös tekintettel a tudomány művelőinek fogalomhasználatára.

Kulcsszavak: generációk, generációs logika, Y generáció, Z generáció, Alfa generáció, magyar fogadtatás.²

Abstract

The Hungarian Reception of Generation Alpha
Based on today's fashion-generating logic, the X, Y, and Z generations are now in the banners of bulletin boards. But while the existence of the X, Y, Z generations – at least due to differences in information and communication strategies – can be proven, the case of Alpha generation is not this case. The article presents the background and the information society interpretation of the generation logic and examines the possibility of adapting the Alpha generation in this logical approach, showing that its scientific background does not exist. We also review the reception of the Alpha Generation concept in Hungary, with particular reference to the researchers.

1 Jelen cikk a Bolyai Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

2 A generációkkal (Z, Y, stb.) kapcsolatos írásmód roppant eltérő gyakorlatú, némely alább hivatkozott forrásmű is kötőjelesen írja az Alfa-generációt..., ezért szerkesztéskor a Szerző fogalomhasználatát vettük figyelembe, mely egy korábbi verzióban is vegyességet tükröz, lásd: <http://real.mtak.hu/62396/> (a szerk.).

Keywords: generations, generation logic, Y generation, Z generation, Alpha generation, hungarian reception.

I. Amit az Alfáról tudni kell

A generációs logika

Mannheim szerint (Mannheim 1969) akkor tekinthetünk egy korosztályt generációnak, ha van valamifajta közös belső nemzedéki tulajdonsága. Mannheim a generációs logikát az osztályfogalommal állítja párhuzamba (azaz eszerint a generációba tartozás nem akaratlagos cselekedet: az osztályba sem belép az ember, hanem beleszületik, s nem lép ki akaratlagosan belőle, csak ha státusza megváltozik). Strauss és Howe (Strauss – Howe 1991) értelmezése szerint a generációk társadalmi jellegzetességeikre jellemző ciklikusság alapján négy generációs jellemző azonosítható, s a generációk mintegy 15-20 évente váltják egymást. Fontos azonban megjegyezni, hogy ez a generációváltás alapvetően tapasztalat, nem pedig kötelező szabály, azaz generációváltás akkor történik, amikor ezt a belső összekötő nemzedéki tulajdonságot valamifajta új közös jellemvonás váltja fel. Ilyeténképp sokféle szempontból értelmezhetjük a nemzedéki tudatot (az egyik ilyen – bár a közös jellemzőket és szakaszhatárokat nem mindenhol megjelölő – elemzést lásd Somlai 2011; de Magyarországon akár lehet ilyen cezúra a politikai berendezkedések cseréje: a rendszerváltás, vagy a köztársaság felszámolása). Adódik azonban a gondolat, hogy az információs társadalom az egész világban, de legalább is annak fejlettségének mondott szegmensében az információszerzési és kommunikációs stratégiáinak különbözőségének tekintetében közös értelmezésnek adhat teret (ilyen értelmezés magját találjuk Prensky digitális bevándorló, digitális bennszülött értelmezésében; Prensky 2001:1-6.). Az internet megjelenésekor már fiatalok esetében az X generáció elnevezés terjedt el (szokás még őket McDonalds vagy TV nemzedékként is emlegetni), az alapján, hogy szocializációjuk kezdeteinek kereteit online tér nem lévén az offline világ adta. Az Y generáció már az online térben szocializálódott, de alapvetően információ-

fogyasztóként volt jelen (Google-generáció, de ismert a Millenáriskok kifejtés is), míg a Z generáció szocializációjának alapjait már a tartalom-előállításban, a webkettes logikában kell keresni (Youtube, Instagram stb., bővebben lásd: Nagy – Kölcsey 2017); nem véletlen a Facebook-generáció elnevezés, de ismert az iGeneráció, Poszt-millenáriskok elnevezés is (Wikipedia 2017).

1. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a korábbi generációk nem kapcsolódnak az online világhoz, vagy nem teszik magukévá a tartalomszolgáltatás csínját-bínját, pusztán azt, hogy szocializációjuk kezdetén ez nem tartozott tevékenységükhöz a maga természetességében.

2. S persze az sem igaz, hogy a korcsoport valamennyi tagja adott jellegzetességeket mutat (példárá az iskolai ifjúsági korszak leszakadó rétegeit és az értelmező ifjúsági korszakváltás paradigmája), csak azt, hogy létezik egy, a leírásban jelzett generációs mintázat (bővebben lásd: Nagy – Kölcsey 2017).

3. Ugyancsak nem képzelhetjük el úgy a generációk egymásutániságát, hogy egyik év decemberében születettek még egyik, míg egy hónappal később világa jött társaik a másik generációhoz tartoznak, hanem a jellegzetes mintázatok (például online használat) mérvadó változása trendjelleggel mutatja a jellegzetességeket (lásd például: Fazekas – Nagy 2016). Ezek mérési aspektusai nem képezik jelen munka célját, de kétségkívül fontos a generációs szempontrendszer vizsgálatához.

4. Természetesen sokan általában is vitatják a generációs logika érvényességét (Kirschner – Bruyckere 2017),³ illetve mások a magyarországi alkalmazás problémáira hívják fel a figyelmet (Hack-Handa – Pintér 2015).

Mi van a Z után?

Nyilván felmerül a kérdés, hogy vajon leírható-e már a Z-t követő generáció. Ne felejtsük, hogy a generációk nem a Strauss – Howe modellből keletkeznek – azok csak egy 15-20 éves periodicitást valószínűsítenek –, hanem a közös és a korábitól különböző mannheimi „generációs élményből”, amely esetünkben az információs társadalom környékén keresendő. Ez az Alfának elnevezett nem-

zedék tehát nem attól létezik (ha létezik), hogy eltelt másfél tucat év, hanem attól, hogy valamely technikai változás új társadalmi minőséggé válik (esetünkben vélhetőleg információszerzési és kommunikációs stratégiaváltást). Mindenesetre – mint látjuk – ez a változás még nem érhető tetten, így az Alfa generáció sem több pusztán tartalom nélküli fonémánál.

Persze vannak olyanok, akik az elnevezés mellett megpróbálják jóslni az Alfa generációs jellegzetességeket, amely azért tűnik céltalannak – de legalábbis nem többnek egy ötletbörzénél –, mivel nem tudhatjuk, hogy mely technikai változás idéz majd elő újabb társadalmi minőséget. Jelöltre sok van: az önvezető autók, illetve az automatizált logisztika, az érintőképernyő, a virtuális vagy kiterjesztett valóság (VR/AR), a hangvezérlés vagy az egyénre szabottság (orvoslástól a marketingig) és még sorolhatnánk.

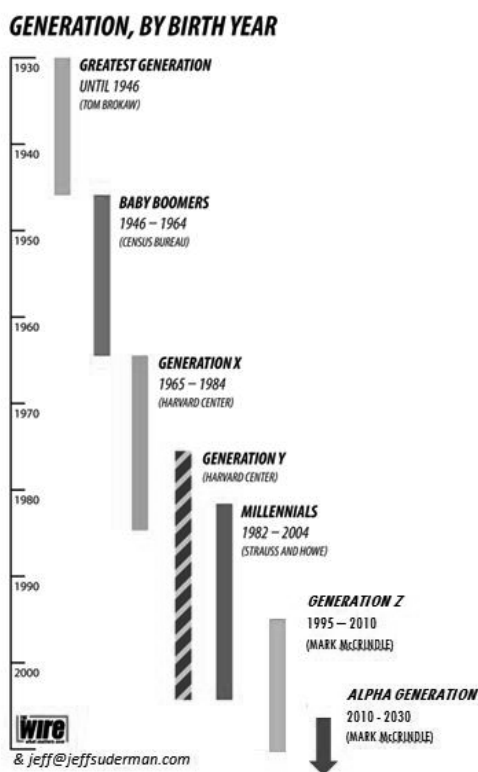
Még szerencsétlenebb a helyzet, ha rögtön leírni is megpróbáljuk a (nemlétező) Alfa generáció közös jellemzőit (és a korábitól való eltérést). Ez a helyzet az elnevezést magáénak tartó McCrindle ausztrál demográfussal is (McCrindle 2010; Wikipedia 2017b). McCrindle szerint az alfák nem ismerik az internet nélküli világot, nagy részük már nagyon fiatalon okos eszközöket használt, a Youtube és az Instagram nagyobb befolyással van rájuk, mint a televízió. Tanulási szokásaik is megváltoztak, amihez új tanítási módszerekre lenne szükség, hiszen hozzá vannak szokva a gyors információszerzéshez, valamint a multitasking is alapvető készség számukra (McCrindle 2016). Lehet mindez akár igaz is (bár ennek méréséről nem értesülünk), de vajon ez miben különbözik vajon a Z generációtól, mi az a lényeges immanens tulajdonság, ami a ma már akár 6-7 éves Alfák közös nemzedéki jellemzője?

McCrindle szerint e sajátos információszerzési módszer „az előrejelzés”, a prognózis. E narratívában az Alfák megfigyeléséből olyan következtetéseket vontak le, mint például a képernyő előtt töltött idő növekedése, a rövidebb ideig működő figyelem, vagy a digitális készségek korai kialakulása. Ezek a digitális készségek azonban nem sokban különböznek akár az Y generációtól sem. McCrindle példaként hozza fel, hogy 2010-ben, a „generációváltás” évében jelent meg az iPad, az Instagram és az év szava is az „App” (alkalmazás) volt. Kétségkívül az állandó nagysebességű internetkapcsolat és az okostelefonok világában felnövő fiatalok számára a képernyő különös jelentőséggel bír, de a jelenség régóta ismert, nem tartalmaz különösebb újdonság-

3 Kirschner és Bruyckere – támadva azt az elképzelést, hogy a digitális bennszülöttek képesek a multitasking tevékenységre – tagadja a digitális bevándorló/bennszülött felosztást, de a generációs szocializáció elméletét nem cáfolják.

értéket. Említésre kerül még a korábban kezdődő fizikai és pszichológiai érés, és az ezzel ellentétben egyre későbbre csúszó családalapítás és gyermekvállalás, amelyet részben a tanulmányokkal töltött időszak hosszabbodása okoz. Ez ismét csak nem tartalmaz túl sok újdonságot a korábbi generációkhoz képest (a korábbi generációk ilyenét jellegzetességei jól dokumentáltak, főképp az X és Y generáció esetében – Zinnecker 1993; Gábor 1996), sőt felmerül a kérdés, hogy vajon a legfeljebb hét éves Alfák érisi és gyermekvállalási szokásaira vajon milyen adat engedett következtetni.

1. ábra: Generációk, születési év szerint

Forrás: Suderman 2016.

Azaz, egyfelől az Alfa generáció ötlete kapcsán levonhatjuk a következtetést, hogy nem lehet generációs jellegzetességeket értelmezni adatok nélkül. Az éppcsak iskolába kerülő korosztályról pedig statisztikailag értelmezhető adataink alig vannak. Ha mégis sikerül olyan megfigyelési helyzetet értelmezni (Pintér 2016), ahol megfigyelhetőek a 2010 után születettek, ez adatok akkor sem összevethetőek, hiszen ilyen az információs eszközhasználat, írástudás stb. szempontjából releváns megfigyelések 15-20, illetve 30-40, de akár 45-60 éve nem készültek.

Még furább, hogy egy, legfeljebb hat-hét évesekből álló generációról vajon hogy is tehetünk iskolai végzettségről szóló, jövőt érintő állításokat, főképp, hogy e tételek is három évesek.

Másfelől az sem tudható, hogy a felnövő korosztály valóban mutat-e manheimi generációs jellemzőket, s e jellemzők mások-e, mint az előző generációé. Egyelőre nem tudjuk melyik lesz az a narratíva, amely az X (digitális bevándorló), Y (digitális bennszülött) és Z (tartalom-előállító) generáció értelmezésén túlmutat, ennek értékelésére még legalább 5-10 évet várni kell. Vannak fontos technikai fejlesztések, de még ezekről sem tudni, hogy 1-2 éven belül vagy néhány évtized múlva érnek csak célba, s hogy melyik ér el átütő társadalmi változást, mégpedig olyat, amely egy generáció közös jellemzője lehet. A társadalmi teret újraformáló valóságot sem a ma remélt változások (lásd: fentebb), sem a sci-fi világába tartozó (például: otthonról vezérelhető saját képre formált androidok – lásd a Surrogates film; Imdb, 2017) nem formálta még valósággá.

Összességében az Alfa generáció bemutatása meglehetősen légből kapott, a generáció a szó szoros értelemben gyerekcipőben jár, ráadásul mai ismereteink alapján tulajdonképpen csak egy „Z 2.0”, amely nem sokban tér el elődjétől, csak továbbviszi „örökségét” (Nagy – Kölcsey 2017).

S mégis: az Alfa generáció beivódott a köztudatba, saját kommunikációs teret hívva életre. Tekintsünk tehát körbe: milyen mintázatok sejlenek fel az Alfa generáció használata esetében. Az Alfa generáció nemzetközi karrierje kapcsán (Nagy – Kölcsey 2017) – talán nem véletlenül – az Alfa generációról szóló tudományos hivatkozással nem igazán találkozhatunk. McCrindle saját weboldala tucatnyi ilyen témájú blogbejegyzésén túl, a Business Insider (Sterbenz 2014; Sterbenz 2015), a Fortune (Vanderkam 2015) és a New York Times (Williams 2015) is foglalkozott az Alfa-generációval. Ezen túlmenően Dan Schwabel, a Forbes rovatvezetője saját weboldalán (Schwabel 2014) ír az Alfákról, megpróbálva néhány jellemzőjüket inkább megjósolni, mint szemrevételezni:

- Vállalkozóbb szellemű generáció lesz;
- Még inkább járatosabbak lesznek a technológiában, nem ismerik majd a közösségi oldalak nélküli életet;
- Főleg online vásárolnak majd, kevesebb emberi kapcsolatuk lesz;
- Nagymértékben befolyásolja majd őket X és Y generációbeli szüleik hatása, sokáig „dédelgetik” majd őket;

- Jobban iskolázottak, önállóbbak, a jövőre és a kihívásokra felkészültebbek lesznek.

Vegyük észre, hogy ezek szintén kísértetiesen hasonlítanak a Z generációról elmondott jellemzőkre, azoktól nem igazán térnek el.

II. Az Alfa generáció magyarországi fogadtatása

A nem tudományos megszólalók

A magyar Wikipedia szerint „Az Alfa generáció elnevezés használatos arra a nemzedékre, amelynek tagjai 2007(!) után születtek” (Wikipedia 2017).

A magát pszichológiai szaklapnak nevező <http://mindset.co.hu> portál (Kovács 2017) tételszerűen mondja fel a leckét (2010 és azután születettek, azóta létezik instagram, az év szava az app lett). Az Alfák létét ezzel indokolja: „A most 7 éves vagy annál fiatalabb gyerekek már egy olyan társadalomba születnek bele, ahol az információ, az oktatás, a szórakozás és tulajdonképpen minden elérhető egyetlen kattintással. Az Alfa-generáció képviselői jóval korábbi életszakaszban találkoznak először a technológiával, mint más generációk tagjai... Ők... a különböző technológiai újításokra már nem eszközként tekintenek, hanem egész egyszerűen integrálják a saját életükbe”. Valóban hamarabb találkoznak az Alfák a technológiával, mint a Z-generáció? Tényleg az „egy kattintás” féligazsága ennyire leegyszerűsítheti a tanulásmélet (neveléstudomány), a posztmodernitással foglalkozó társadalomtudomány kutatás eredményeit?

Más esetben megfigyelhetjük, hogyan lesz az információhiány negatív konnotációjából pozitív töltet: „amíg itthon a marketing és HR szakemberek többsége egyelőre nem foglalkozik az Alfa-generációval, addig Dan Schwabel jövőkutatóhoz, tanácsadóhoz egyre több vállalat fordul, hogy megtudják, mire számítsanak az Alfa-generáció megjelenésével” (Kovács 2017). Schwabel nem is marad adós: „szerinte az alfa a vállalkozók generációja lesz, mivel már egészen korán rengeteg információhoz és erőforráshoz jutnak hozzá, ezért sok olyan Alfa lesz, aki már tíz éves kora előtt elindít egy vállalkozást” (Kovács 2017). Érdekes az is, hogyan keveredik a futurologia a generációs szemlélettel: „az ő generációjuknak kell majd ténylegesen megküzdeni olyan világméretű problémákkal, mint például a globális felmelegedés. Az online oktatás fejlődésének köszönhetően pedig olcsóbban vagy ingyen lehet

majd tanulni, a diákok rövidebb ideig lesznek az oktatási rendszer részei. Így az Alfa gyerekek már személyre szabhatják majd a saját tanulmányaikat és nem lesz akadálya az élethosszig tartó tanulásnak sem” (Kovács 2017).

De az Alfa generáció fogalma átszivárgott már az emberi erőforrás szakmába is. AZ OHE emberi erőforrás magazinban Kissné András Klára (Kissné 2014) keveri össze az Alfa generációt az új csendes generációval. Ugyans míg – láttuk – az Alfa legfejlebb hét éveseket takar, az új csendes generáció a 15-29 évesek körében felvett *Magyar Ifjúság 2012 kutatás* eredményeinek értelmezése (Székely 2014). A cikk így fogalmaz: „Az Alpha generáció (2010 –)... a második Baby boom generáció, ahogyan az elsőnek, úgy nekik is komoly technológiai és társadalmi változásokkal kell majd szembesülniük. ... teljes mértékben a világháló részei lesznek. Ennek az ára, hogy ők lesznek a legmagányosabb nemzedék, akik a GOOGLE szemüvegeken keresztül folyamatos hálózati kapcsolatban állnak majd egymással, de egyikük lesznek és egyedül fognak élni is. ...A generáció olyan problémákra kell, hogy megoldást találjon, mint a környezetszennyezés, globalizációs ártalmak és a társadalmi öregedés. Ezért is nevezik őket 'új csendes, vagy alfa' generációnak”. Hogy miért éppen az azóta leállított, majd átpozicionált Google-Glass fejlesztés ragadt meg a szerzőben, illetve hogy mit takar teljes mértékben a világháló részeinek lenni, valamint hogy miért lesz ez a nemzedék magányos (bár sejtethető, hogy itt a világháló atomizálódó jellegére utaló sztereotípiákkal van dolgunk), nos ez rejtély. Nem véletlen, hogy a szerző csak egy ausztrál szülői blogot talál forrásnak, illetve állításai alátámasztására (Hansen – van der Berg 2012), amelynek színvonalára jellemző, hogy Alfa generációs linkje a magát Alfa generációnak nevező környezetvédő csoportról szóló hírre mutat (Daily Telegraph 2012)

Ezen túlmenően blogok (Horváth 2015; Janguli 2015 stb.), példának okáért a tudomany.blog.hu (SIC!), nyilvános prezentációk (Bor 2014) ontják az olyan megfogalmazásokat magukból, hogy az Alfa generáció a digitális tudást már az „anyatejjel szívja magába”. De ugyancsak ilyen, hogy az Alfa generáció rendelkezik a legmagasabb iskolai végzettséggel, magányosabbak a korábbi generációknál, s rendre felbukkannak „a világháló részei” tartalom nélküli értelmezései és a csendes generáció kitételek, tévedések.

A tudomány képviselői

Bár tudományos cikket Magyarországon sem nagyon találunk, de itthon is kutatók elemzik és erősítik meg az Alfa generáció létét és jellemzőit.

Bernschütz Mária média- és generációkutató szerint az Alfa generáció tagjai a 2005 után születettek (Bernschütz 2016). Szerinte „előlről kezdődik a generációt megjelölő ábécé, talán a kommunikációt is megreformáló érintőképernyő megjelenésének köszönhetően”. Még inkább meghökkenésre ad okot a hivatkozás nélküli állítás, amely szerint „a 0-2 évesek között 30%-os a táblagép használat és egy 2012-es kutatás szerint 10 százalékuknak a tablet volt az első szava” (interjú, é.n.).⁴ Máshol a szerző egy 2013-as amerikai kutatásra hivatkozik, amely szerint a 2 éven aluli gyermekek már 38%-a használt táblagépet. Ugyanakkor ezen állításoknak sem tudományos, sem hétköznapi irodalmi forrását nem lelhetjük fel, s életszerűtlensége miatt erős kritikával is kell kezeljük.

A 2010 után születettekről mint Alfa generációról, illetve új csendes generációról beszél Pais Ella a PTE tanszékvezetője is (Pais 2013, 2013A; 2015). „A generációs modellek fejlődésének új állomását jelenti a 2010 után születettek korosztálya ...egyik oldalon az agresszió erősödésére, a másikon pedig a korábbiakhoz képest csendesebb, visszafogottabb viselkedés elemek megjelenésére utal. A korosztály neve is több helyen 'új csendes' generációként szerepel” írja Pais (Pais 2013A). Nehezen értelmezhető, hogy az agresszió és a visszafogottság egymás mellett, együtt vagy mi módon jellemző a korosztályra, illetve mint látható, itt is tetten érhető az új csendes generáció téves topozsa.

A Médiaklikk külön bejelentkezést szán az alfáknak (Médiaklikk 2016), ahol a Corvinus-os Markos-Kujbus Éva generációkutató is fentiek szellemében szólal meg. Sőt az ELTE Etológia Tanszékén az Alfa generáció digitális eszközhasználatát és ennek hatását kívánják vizsgálni, ugyancsak az érintőképernyőt tételezve fel a generációs csomópontnak (Konok 2016).

Az Alfa-generáció fogalmának aktív használója Pintér Marianna is. 95 főt megkérdező kutatása (Pintér 2016) a szülőkön keresztül a 6 év alattiak digitális eszközhasználatát érinti. A szerző kijelenti, hogy a megkérdezettek 4/5-e (bár a szerző százalékokban beszél) már 6 éves kora előtt okostv-

telefon-, táblagép-, számítógép-használó. Az az eredmény, hogy a most iskolát kezdők tapasztalati bázisa eltér a korábbi korosztályokétól, nem jelenti egy önálló generáció létét, annak ellenére, amit a szerző több helyen sejtet (Pintér 2016; Pintér 2014; Dancs – Kulman – Pintér 2017). Az óvodáskorúak vizsgálata természetesen fontos és kiterjedt terület, de a közzétett eredmények nem jelentik az Alfa generáció létének megalapozottságát, se nem a Z generációval történő összehasonlíthatóságot. Persze a hatévesek nemzedéki összetartó erejéről beszélni nem is lehet túlzottan alapos, hiszen érzékelésük még nem terjed ki a társadalomra, így generációs értelmezésük fogalmilag is kétséges.

A generációs logika egyik legismertebb magyar kutatója Tari Annamária pszichológus, pszichoterapeuta. „Y-generációnak az 1982 után születetteket nevezzük, Z-generációnak a 1995 utániakat, és már itt vannak a 2005 után világra jött kicsi alfák” – mondja a kutató (Hulej 2016). Szerinte „az Y, a Z és az Alfa-generáció már a webkettes világban nőtt fel – igaz, az Y-ok részben még a könyvespolcok mellett szocializálódtak” (Szabó 2014). Máshol 2008-ra teszi az Alfa generáció kezdetét (Dózsa-Vépy 2017) és jelzése szerint a tanulás autodidakta módon történik majd náluk. Az Y generáció webkettes felnövekedését könyveljük el egyszerű tévedésnek, az évek változását pedig a pontos meghatározhatóság (lásd: fentebb) hiányát megérző sejtésnek. De amellet nem lehet szó nélkül elmenni, hogy az autodidakta tanulás elképzelése az ötvenes-hatvanas évek programozott oktatás felbuzdulásának újbóli megjelenése, ahol ugyancsak a tanulássegítő facilitátor (értsd: tanár, pedagógus) szakma elmúlását vizionálták. Ma már minden releváns kutatás ennek ellenkezőjét: a humán segítő szakmák (köztük a tanulássegítés) reneszánszát/fel-emelkedését prognosztizálja.

Összegzés

Mannheim szerint mindegyik nemzedék a saját első idejében él (Mannheim 1928, 1969), ugyanakkor csak „közös tapasztalatok, események, élmények által lesznek részesei ugyanazon korosztály tagjai egy nemzedéki kultúrának” (Somlai 2011:11). Nem az a kérdés tehát, lesz-e új generáció: a generációs logika alapján akár joggal vélhetjük úgy, hogy egyszerűen csak a Zgenerációt is követi egy újabb. Ez azonban csak akkor fog bekövetkezni, amikor valami minőségileg új társadalmi jellegze-

4 Forrás: <http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2712213/Forget-mama-10-babies-say-TABLET-word-Study-reveals-extent-gadget-use-family.html>

tesség, esetünkben valamifajta új kommunikációs és információszerzési stratégia nyer teret, és nem mechanikusan a korábbi generáció születését követő 15-20. évben. A kérdés az, milyen jellegzetességekkel bír majd az új nemzedék: ma még nem tudjuk, hogy mi lesz ez az új minőség, pedig ennek léte csak akkor nyer igazolást, ha az új minőséget már mérni és összevetni tudjuk a korábbi generációk jellegzetességeivel. Enélkül a mostani jóslások nemhogy komoly bizonytalanságot tartalmaznak, hanem semmilyen stabil alappal nem rendelkeznek, leginkább csak a jövőmondások csalfa világába vezetnek.

Felhasznált szakirodalom

- Bernschütz Mária 2016 *Gyermekek és az interN(Y)ET – így neteznek az alfák*. www.digitalhungary.hu/kozossegi-media/Gyermekek-es-az-interN-Y-ET-igy-neteznek-az-alfak/2543 (2017. 08. 12.)
- Bor Alexandra 2014 *X, Y, Z, alfa generáció: Kik ezek?* https://prezi.com/feikfwmygpc_/x-y-z-alfa-generacio-kik-ezek (2017. 08. 12.)
- Daily Telegraph 2012 *Zombie environmental protesters from Generation Alpha disrupt opening of Asia Pacific Triennial of Contemporary Art at GOMA* <http://www.dailytelegraph.com.au/news/national/zombie-environmental-protesters-from-generation-alpha-disrupt-opening-of-asia-pacific-triennial-of-contemporary-art-at-goma/news-story/c536aef9fde30fa02ef8bc84fdb6301c> (2017. 08. 12.)
- Dancs Gábor – Kulman Katalin – Pintér Mariann 2017 Elsőéves tanítóképzős hallgatók matematikai képességfelmérésének eredményei. In Karlovitz János Tibor szerk. *Válogatott tanulmányok*. International Research Institute, s.r.o. 4th IRI Economic Conference, Bratislava, Slovakia, 19-20 January 2017, 228-235. <http://www.irisro.org/pedagogia2017januar/52DancsGabor-KulmanKatalin-PinterMariann.pdf> (2017. 08. 20.)
- Dózsa-Vépy Renáta 2017 *Párkapcsolati konfliktusok, fókuszban az Y generáció! – Tari Annamária előadása* <http://www.life.hu/csalad/20170530-parkapcsolati-konfliktusok-fokuszb-an-y-generacio-tari-annamaria-eloadasa.html> (2017. 08. 12.)
- Fazekas Anna – Nagy Ádám 2016 Offline helyett online szabadidő? A fiatalok szabadidős tereinek és médiahasználatának átalakulása. *Médiakutató* 2:51-57. On-line: www.epa.oszk.hu/03000/03056/cikk/2016_02.../03_offline_helyett_online_szabadido
- Gábor Kálmán 2006 Társadalmi átalakulás és ifjúsági korszakváltás. In Gábor Kálmán szerk. *Ifjúságpszichológia*. Belvedere, Szeged, 384-426.
- Hack-Handa József – Pintér Róbert 2015 Generációs különbségek a magyar médiafogyasztásban. *Információs Társadalom* 2. http://epa.oszk.hu/01900/01963/00048/pdf/EPA01963_informacios_tarsadalom_2015_2.pdf (2017. 08. 12.)
- Hansen, Jane – van der Berg, Lucie 2012 *Second baby boom generation*. <http://www.news.com.au/lifestyle/parenting/australias-second-baby-boom-generation-alpha-smarter-richer-healthier/story-fnet08ui-1226655064591> (2017. 08. 12.)
- Horváth Nikolett 2015 *A generációs felosztás*. <http://gyerekekadigitalisvilagban.blogspot.hu/2015/03/a-generacios-felosztas-kedves-olvaso-ez.html> (2017. 08. 12.)
- Hulej Emese 2016 *Milyen felnőttek lesznek a mai öt-tíz évesek? Nagyító alatt az alfa generáció*. <http://noklapja.nlcafe.hu/noklapja/2016/08/10/milyen-felnottek-lesznek-a-mai-ot-tizevesek-nagyito-alatt-az-alfa-generacio> (2017. 08. 12.)
- Interjú Bernschütz Máriával (én.) *Minden tizedik Alfának a tablet az első szava?* <https://www.digitaliscsalad.hu/kerdesek-valaszok/minden-tizedik-alfanak-tablet-az-első-szava> (2017. 08. 12.)
- Janguli /Jakabffy Éva/ 2015 Okos, új világ. Tudomány/Science http://tudomany.blog.hu/2015/06/01/okos_uj_vilag#more7507450 (2017. 08. 12.)
- Kissné András Klára 2014 *Generációk, munkaerőpiac és a motiváció kérdései a 21. században*. OHE magazin. <http://www.ohe.hu/hrmagazin/cikkek/generaciok-munkaeropiac-es-a-motivacio-kerdesei-a-21-szazadban> (2017. 08. 12.)
- Kirschner, A. Paul – Bruyckere, Pedro De 2017 *The myths of the digital native and the multitasker*. Teaching and Teacher Education, 67. szám, Elsevier. <https://www.gwern.net/docs/2017-kirschner.pdf>

- Konok Veronika 2016 *Digitális kisbabák, avagy mi lesz veled, Alfa-generáció?* http://divany.hu/szuloseg/2016/08/04/digitalis_kisbabak_avagy_mi_lesz_veled_alfa-generacio (2017. 08. 12.)
- Magyar Ifjúság 2012 ifjúságkutatás adatbázisa. <http://kutatopont.hu/szolgáltatások/tarsadalomkutatás> (2016. 05. 12.)
- Mannheim, Karl 1969 [1928] A nemzedéki probléma. In Huszár Tibor – Sükösd Mihály szerk. *Ifjúságpszichológia*. KJK, Budapest, 31–66.
- McCrindle, Marc 2010 The ABC of XYZ. University of New South Wales, Australia. On-line: mccrindle.com.au/Generation-X-Y-Z
- McCrindle, Marc 2015 *The McCrindle blog*: <http://mccrindle.com.au/BlogRetrieve.aspx?PostID=631099&A=SearchResult&SearchID=9286491&ObjectID=631099&ObjectType=55>, elérés: 2017.03.01
- Mediaklikk, Alfa generáció 2016 <https://www.youtube.com/watch?v=nLJACglMia4> (2017. 08. 12.)
- Kovács Kitti 2017 *Mi vár az Alfa generációra? – Avagy digitális kisbabák a munkaerőpiacon*. Mindset: <http://mindset.co.hu/mi-var-az-alfa-generacio-ra-avagy-digitalis-kisbabak-a-munkaeropiacon> (2017. 08. 12.)
- Nagy Ádám – Kölcsey Artila 2017 *Mit takar az alfa-generáció?* MTA REAL, <http://real.mtak.hu/62396/> (2017. 07. 24.)
- Pais Ella Regina (2013) *Y és Z generáció mint a jövő munkavállalói*. <http://www.kormanyhivatal.hu/download/2/18/60000/Y%20%20C3%A9s%20Z%20gener%C3%A1ci%C3%B3%20mint%20a%20j%C3%B6v%C5%91%20munkav%C3%A1llal%C3%B3i.pdf> (2017. 08. 12.) <http://docplayer.hu/2100822-Y-es-z-generacio-mint-a-jovo-munkavallaloi.html> (2017. 11. 02.)
- Pais Ella Regina (2015) *Y és Z generáció mint a jövő munkavállalói*. http://www.szecsoiskola.hu/gyuri/szakirodalom/generacios_kihivasok_a_szakmai_tanarkepzesben.pdf (2017. 08. 12.)
- Pais Ella Regina (2013A) *Alapvetések a Z generáció tudomány-kommunikációjához*. http://www.art.pte.hu/kutatocsoportok/zenepedagogiai_es_pszichologiai_kutatocsoport (2017. 08. 12.)
- Pintér Marianna 2014 A Z- és az alfageneráció tanulási szokásai, matematikai szempontból. *Gyermeknevelés 2*. http://gyermeknevelés.tok.elte.hu/4_szam/pub/pinterm.html (2017. 08. 20.)
- Pintér Marianna 2016 Milyen tapasztalatokkal kerül az alfa-generáció az iskolába? *Új Köznevelés*, 8. <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-koznevelés/milyen-tapasztalatokkal-kerul-az-alfa-generacio-az-iskolaba> (2017. 08. 20.)
- Prensky, Marc 2001 Digital natives, digital immigrants. Part 1. *On the Horizon*, MCB University Press, Vol. 9 No. 5, September/October, 1–6. www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/10748120110424816
- Somlai Péter 2011 Nemzedéki konfliktusok és kötelékek. In Bauer Béla – Szabó Andrea szerk. *Arctalan (?) nemzedék. Ifjúság 2000–2010. Tanulmánykötet*. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest.
- Schwabel Dan 2014 *5 Predictions For Generation Alpha*. <http://danschawbel.com/blog/5-predictions-for-generation-alpha/> (2016. 09. 08.)
- Sterbenz, Christina 2014 Generation Alpha is coming and it will change the world forever, <http://www.businessinsider.com/generation-alpha-2014-7> (2016. 09. 12.)
- Sterbenz, Christina 2015 *Here is who coes after generation Z*, 08. <http://www.businessinsider.com/generation-alpha-2014-7-2> (2016. 09. 08.)
- Strauss, William – Howe, Neil 1991 *Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069*. William Morrow & Company, New York.
- Suderman Jeff 2016 *Defining Workplace Generations: Infographic*. <http://jeffsuderman.com/tag/gen-alpha> (2016. 09. 08.)
- Surrogates film adatlap, http://www.imdb.com/title/tt0986263/?ref_=nv_sr_1 (2017. 08. 12.)
- Szabó Fruzsina 2014 „Helló, te nem kellesz” – milyen sors vár a huszonévesekre? http://eduline.hu/felsooktatas/2014/12/29/Tari_Annamaria_interju_SQD6FZ (2017. 08. 12.)
- Székely Levente 2014 Az új csendes generáció. In Nagy Ádám – Székely Levente szerk. *Másodkézből – Magyar Ifjúság 2012*. ISZT Alapítvány-Kutatópont, Budapest, 9–28. On-line: www.ifjusagugy.hu/kotetek/Negyedszad.pdf (2017. 11. 01.)
- Vanderkam, Laura 2015 *What comes after Generation Z?* <http://fortune.com/2015/08/10/generation-z/> (2016. 09. 08.)
- Wikipedia *Generációs marketing*, hu.wikipedia.org/wiki/Gener%C3%A1ci%C3%B3s_marketing (2017. 08. 12.)

- Wikipedia *Generation Z* https://en.wikipedia.org/wiki/Generation_Z (2017. 08. 12.)
- Williams, Alex 2015 *Meet Alpha: The Next 'Next Generation'* <http://www.nytimes.com/2015/09/19/fashion/meet-alpha-the-next-next-generation.html> (2016. 09. 08.)
- Zinnecker, Jürgen 1993 A fiatalok a társadalmi osztályok terében. (Új gondolatok egy régi témához). In Gábor Kálmán szerk. *Civilizációs korszakváltás és ifjúság*. Belvedere Meridionale, Szeged, 5-28; valamint in Gábor Kálmán – Jancsák Csaba szerk. *Ifjúságpszichológia. Szemelvények*. Belvedere Meridionale, Szeged, 2006:69-94.